

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 4ης Οκτωβρίου 2012*

«Αεροπορικές μεταφορές — Κανονισμός (ΕΚ) 261/2004 — Αποζημίωση των επιβατών λόγω αρνήσεως επιβίβασης — Έννοια της “αρνήσεως επιβίβασης” — Ακύρωση από τον μεταφορέα της κάρτας επιβίβασης επιβάτη λόγω της προβλεπόμενης καθυστέρησης προηγούμενης πτήσεως για την οποία ο έλεγχος εισιτηρίων πραγματοποιήθηκε ταυτόχρονα με τον έλεγχο εισιτηρίων που αφορούσε την οικεία πτήση η οποία εκτελούνταν από τον ίδιο μεταφορέα»

Στην υπόθεση C-321/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Juzgado de lo Mercantil nº 2 de A Coruña (Ισπανία) με απόφαση της 29ης Μαρτίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Ιουνίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Germán Rodríguez Cachafeiro,

María de los Reyes Martínez-Reboredo Varela-Villamor

κατά

Iberia, Líneas Aéreas de España SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský, E. Juhász, T. von Danwitz και D. Šváby (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Iberia, Líneas Aéreas de España SA, εκπροσωπούμενη από τον J. Bejerano Fernández, procurador,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και M. Perrot,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους K. Simonsson και R. Vidal Puig,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 2, στοιχείο ι', 3, παράγραφος 2, και 4, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 295/91 (ΕΕ L 46, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, του G. Rodríguez Cachafeiro και της M. Martínez-Reboredo Varela-Villamor και, αφετέρου, της αεροπορικής εταιρίας Iberia, Líneas Aéreas de España SA (στο εξής: Iberia), κατόπιν αρνήσεως της τελευταίας να τους καταβάλει αποζημίωση για το γεγονός ότι δεν τους επιτράπηκε η επιβίβαση σε πτήση μεταξύ Μαδρίτης (Ισπανία) και Αγίου Δομήνικου (Δομινικανή Δημοκρατία).

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 295/91

- 3 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 295/91 του Συμβουλίου, της 4ης Φεβρουαρίου 1991, για τη θέσπιση κοινών κανόνων σχετικών με ένα σύστημα αντισταθμιστικών παροχών σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης κατά τις τακτικές αεροπορικές μεταφορές (ΕΕ L 36, σ. 5), ο οποίος ίσχυε μέχρι τις 16 Φεβρουαρίου 2005, όριζε στο άρθρο 1:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει τους ελάχιστους κοινούς κανόνες που εφαρμόζονται στους επιβάτες σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης σε τακτική πτήση, με υπεράριθμες κρατήσεις θέσεων, για την οποία έχουν έγκυρο εισιτήριο και επιβεβαιωμένη κράτηση, και η οποία αναχωρεί από αεροδρόμιο που βρίσκεται στο έδαφος κράτους μέλους και διέπεται από τις διατάξεις της Συνθήκης ?ΕΚ?, ανεξάρτητα από το κράτος όπου είναι εγκατεστημένος ο αερομεταφορέας, από την ιθαγένεια του επιβάτη και από τον τόπο προορισμού.»

Ο κανονισμός 261/2004

- 4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 3, 4, 9 και 10 του κανονισμού 261/2004 ορίζουν:

«(1) Η ανάληψη δράσης από την Κοινότητα στο πεδίο των αερομεταφορών θα πρέπει να αποβλέπει, μεταξύ άλλων, στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του επιβατικού κοινού. Θα πρέπει εξάλλου να ληφθούν πλήρως υπόψη οι απαιτήσεις προστασίας των καταναλωτών.

[...]

(3) Παρά το γεγονός ότι ο [κανονισμός 295/91] διαμόρφωσε τις βασικές προϋποθέσεις προστασίας των επιβατών, ο αριθμός επιβατών στους οποίους παρά τη θέλησή τους δεν επιτρέπεται να επιβιβασθούν παραμένει πολύ υψηλός, όπως και ο αριθμός των επιβατών που θίγονται από ματαιώσεις χωρίς προειδοποίηση και με μεγάλες καθυστερήσεις.

(4) Η Κοινότητα θα πρέπει συνεπώς να ανυψώσει το επίπεδο προστασίας που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός, για να ενισχυθούν τα δικαιώματα των επιβατών αφενός, και για να εξασφαλισθεί ότι οι αερομεταφορείς δρουν υπό εναρμονισμένους όρους μέσα σε μια ελευθερωμένη αγορά, αφετέρου.

[...]

(9) Για να μειωθεί ο αριθμός των επιβατών στους οποίους δεν επιτρέπεται η επιβίβαση παρά τη θέλησή τους θα πρέπει να απαιτηθεί από τους αερομεταφορείς να αναζητούν επιβάτες που θα παραχωρούν οικειοθελώς τις θέσεις τους, έναντι κάποιου οφέλους, αντί να εφαρμόζουν την άρνηση επιβίβασης στους επιβάτες, και να αποζημιώνουν πλήρως εκείνους στους οποίους δεν επιτρέπουν τελικά την επιβίβαση.

(10) Οι επιβάτες στους οποίους επιβάλλεται παρά τη θέλησή τους άρνηση επιβίβασης θα πρέπει να είναι σε θέση είτε να ματαιώνουν την πτήση τους, με επιστροφή του αντιτίμου του εισιτηρίου τους, είτε να την συνεχίζουν υπό ικανοποιητικές συνθήκες, θα πρέπει δε να απολαύουν κατάλληλης φροντίδας κατά την αναμονή τους για επόμενη πτήση.»

5 Το άρθρο 2 του κανονισμού 261/2004, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί», προβλέπει:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού νοείται ως:

[...]

ι) “άρνηση επιβίβασης”, η άρνηση να μεταφερθούν σε μια πτήση επιβάτες, μολονότι εμφανίσθηκαν προς επιβίβαση υπό τους όρους του άρθρου 3 παράγραφος 2, εκτός εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να μην τους επιτραπεί η επιβίβαση, όπως λόγοι υγείας, ασφάλειας της πτήσης ή αεροπορικής ασφάλειας, ή έλλειψης επαρκών ταξιδιωτικών εγγράφων»·

[...]»

6 Το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο τιτλοφορείται «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 2:

«Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται με την προϋπόθεση ότι ο επιβάτης:

α) έχει επιβεβαιωμένη κράτηση στη συγκεκριμένη πτήση και, εκτός από την περίπτωση ματαίωσης που προβλέπεται στο άρθρο 5, παρουσιάζεται στον έλεγχο εισιτηρίων:

— όπως έχει ορίσει και την ώρα που έχει υποδείξει προηγουμένως εγγράφως (ενδεχομένως με ηλεκτρονικά μέσα) ο αερομεταφορέας, ο ταξιδιωτικός πράκτορας ή ο εξουσιοδοτημένος πράκτοράς του,

ή, εφόσον δεν προσδιορίζεται ώρα,

— το αργότερο σαράντα πέντε λεπτά πριν από την αναγραφόμενη αναχώρηση της πτήσης, ή

[...]».

- 7 Το άρθρο 4 του κανονισμού 261/2004, το οποίο τιτλοφορείται «Άρνηση επιβίβασης», έχει ως εξής:
- «1. Όταν πραγματικός αερομεταφορέας εκτιμά εύλογα ότι θα προβεί σε άρνηση επιβίβασης, αναζητεί κατά πρώτον επιβάτες διατεθειμένους να παραιτηθούν από τις κρατήσεις τους (εθελοντές) με αντάλλαγμα κάποιο όφελος υπό όρους που θα συμφωνηθούν μεταξύ ενδιαφερόμενου επιβάτη και πραγματικού αερομεταφορέα. Στους εθελοντές παρέχεται βοήθεια σύμφωνα με το άρθρο 8, η οποία είναι επιπρόσθετη των οφελών που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο.
2. Εάν δεν παρουσιασθεί αρκετός αριθμός εθελοντών έτσι ώστε να επιτραπεί στους εναπομένοντες επιβάτες με κρατήσεις να επιβιβασθούν στο αεροσκάφος, ο πραγματικός αερομεταφορέας μπορεί τότε να αρνηθεί σε επιβάτες την επιβίβαση παρά τη θέλησή τους.
3. Εάν υπάρξει άρνηση επιβίβασης επιβατών παρά τη θέλησή τους, ο πραγματικός αερομεταφορέας τους αποζημιώνει αμέσως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 και τους παρέχει βοήθεια σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 8 και 9.»
- 8 Το άρθρο 7 του ίδιου κανονισμού, το οποίο τιτλοφορείται «Δικαίωμα αποζημίωσης», ορίζει στην παράγραφο 1:
- «Όταν γίνεται παραπομπή στο παρόν άρθρο, ο επιβάτης λαμβάνει αποζημίωση ύψους:
- α) 250 ευρώ για όλες τις πτήσεις έως και 1 500 χιλιομέτρων·
- β) 400 ευρώ για όλες τις ενδοκοινοτικές πτήσεις άνω των 1 500 χιλιομέτρων και όλες τις άλλες πτήσεις μεταξύ 1 500 και 3 500 χιλιομέτρων·
- γ) 600 ευρώ για όλες τις πτήσεις που δεν εμπίπτουν στα στοιχεία α) ή β).
- [...]»
- 9 Τα άρθρα 8 και 9 του εν λόγω κανονισμού, σε συνδυασμό με το άρθρο 4 αυτού, προβλέπουν δικαιώμα των επιβατών σε επιστροφή χρημάτων ή μεταφορά με άλλη πτήση καθώς και δικαίωμα φροντίδας των προσώπων στα οποία δεν επιτράπηκε η επιβίβαση.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 10 Ο G. Rodríguez Cachafeiro και η M. Martínez-Reboredo Varela-Villamor, ενάγοντες της κύριας δίκης, αγόρασαν έκαστος από την Iberia ένα αεροπορικό εισιτήριο για τη διαδρομή La Coruña (Ισπανία) – Άγιος Δομήνικος. Το αεροπορικό αυτό εισιτήριο αφορούσε δύο πτήσεις: την πτήση IB 513, La Coruña-Μαδρίτη, της 4ης Δεκεμβρίου 2009 (με αναχώρηση στις 13.30 και άφιξη στις 14:40) και την πτήση IB 6501, Μαδρίτη – Άγιος Δομήνικος, της ίδιας ημέρας (με αναχώρηση στις 16:05 και άφιξη στις 19:55).
- 11 Στη θυρίδα ελέγχου εισιτηρίων της Iberia, στο αεροδρόμιο της La Coruña, οι ενάγοντες της κύριας δίκης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 261/2004, παρέδωσαν τις αποσκευές τους για παραλαβή απευθείας στον τελικό προορισμό τους και παρέλαβαν έκαστος δύο κάρτες επιβίβασης που αντιστοιχούσαν στις δύο διαδοχικές πτήσεις.
- 12 Η πρώτη από τις πτήσεις είχε καθυστέρηση μία ώρα και 25 λεπτά. Εκτιμώντας ότι, λόγω της καθυστέρησης αυτής, οι ως άνω δύο επιβάτες δεν θα κατόρθωναν να φθάσουν εγκαίρως για επιβίβαση στην πτήση ανταποκρίσεως στη Μαδρίτη, η Iberia ακύρωσε, στις 15:17, τις κάρτες επιβίβασής τους για τη δεύτερη πτήση με προγραμματισμένη ώρα αναχώρησης τις 16:05. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, όταν έφθασαν στη Μαδρίτη, οι ενάγοντες της κύριας δίκης

παρουσιάστηκαν στην πύλη επιβιβάσεως τη στιγμή που γινόταν η τελευταία αναγγελία της αεροπορικής εταιρίας προς τους επιβάτες. Εντούτοις, το προσωπικό της Iberia δεν τους επέτρεψε την επιβίβαση, λέγοντάς τους ότι οι κάρτες επιβιβάσεώς τους είχαν ακυρωθεί και ότι οι θέσεις τους είχαν δοθεί σε άλλους επιβάτες.

- 13 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης ταξίδεψαν στον Άγιο Δομήνικο την επόμενη ημέρα, με άλλη πτήση, και έφθασαν στον προορισμό τους με 27 ώρες καθυστέρηση.
- 14 Στις 23 Φεβρουαρίου 2010, ο G. Rodríguez Cachafeiro και η M. Martínez-Reboredo Varela-Villamor άσκησαν αγωγή ενώπιον του Juzgado de lo Mercantil nº 2 de A Coruña, ζητώντας να υποχρεωθεί η Iberia να καταβάλει σε καθέναν από αυτούς το ποσό των 600 ευρώ ως αποζημίωση λόγω «αρνήσεως επιβιβάσεως», σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4, παράγραφος 3, και 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 261/2004. Η Iberia αρνήθηκε το βάσιμο της αγωγής, ισχυριζόμενη ότι τα πραγματικά περιστατικά που επικαλέστηκαν οι ενάγοντες ως βάση της αγωγής τους δεν συνιστούσαν «άρνηση επιβιβάσεως», αλλά απώλεια πτήσεως ανταποκρίσεως, στο μέτρο που η απόφαση να μην τους επιτραπεί η επιβίβαση δεν οφειλόταν σε υπεράριθμες κρατήσεις αλλά υπαγορεύθηκε από την καθυστέρηση της προηγούμενης πτήσεως.
- 15 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, εξάλλου, ότι η Iberia χορήγησε την προβλεπόμενη από τα άρθρα 4, παράγραφος 3, και 7 του κανονισμού 261/2004 αποζημίωση σε επτά επιβάτες στους οποίους αρνήθηκε την επιβίβαση στην επίμαχη πτήση Μαδρίτη – Άγιος Δομήνικος.
- 16 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το αν η έννοια της «αρνήσεως επιβιβάσεως» αναφέρεται αποκλειστικά στις περιπτώσεις πτήσεων που έχουν εξαρχής υπεράριθμες κρατήσεις ή αν η έννοια αυτή μπορεί να επεκταθεί και σε άλλες περιπτώσεις, όπως αυτή των εναγόντων της κύριας δίκης.
- 17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Juzgado de lo Mercantil nº 2 de A Coruña αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην έννοια της αρνήσεως επιβιβάσεως του άρθρου 2, στοιχείο ι', σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, παράγραφος 2, και 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 261/2004?, περίπτωση στην οποία η εταιρία αεροπορικών μεταφορών αρνείται την επιβίβαση για τον λόγο ότι η κατά το εισιτήριο πρώτη πτήση παρουσιάζει καθυστέρηση για την οποία ευθύνεται η εταιρία και η οποία εκτιμά εσφαλμένως ότι οι επιβάτες δεν θα φθάσουν εγκαίρως για τη δεύτερη πτήση και επιτρέπει να καταληφθούν οι θέσεις των εν λόγω επιβατών από άλλους επιβάτες;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 18 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 2, αυτού, έχει την έννοια ότι η «άρνηση επιβιβάσεως» περιλαμβάνει την περίπτωση κατά την οποία, στο πλαίσιο ενιαίας συμβάσεως μεταφοράς περιλαμβάνουσας πλείονες διαδοχικές κρατήσεις για αμέσως διαδοχικές πτήσεις για τις οποίες ο έλεγχος εισιτηρίων πραγματοποιείται ταυτόχρονα, ο αερομεταφορέας αρνείται την επιβίβαση σε ορισμένους επιβάτες με την αιτιολογία ότι η κατά την κράτησή τους πρώτη πτήση παρουσιάζει καθυστέρηση για την οποία ευθύνεται ο αερομεταφορέας και αυτός εκτιμά εσφαλμένως ότι οι εν λόγω επιβάτες δεν θα φθάσουν εγκαίρως για επιβίβαση στη δεύτερη πτήση.
- 19 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004, η «άρνηση επιβιβάσεως» προϋποθέτει άρνηση του αερομεταφορέα να μεταφερθούν σε μια πτήση επιβάτες, μολονότι αυτοί έχουν κράτηση και εμφανίστηκαν προς επιβίβαση υπό τους όρους του άρθρου 3 παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, εκτός εάν υπάρχουν σοβαροί λόγοι να μην τους επιτραπεί η επιβίβαση και ειδικότερα οι λόγοι που προβλέπονται από το ως άνω άρθρο 2, στοιχείο ι'.

- 20 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, το υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο ερώτημα λαμβάνει ως βάση ότι οι ενάγοντες της κύριας δίκης εμφανίσθηκαν προς επιβίβαση για την πτήση Μαδρίτη – Άγιος Δομήνικος υπό τους όρους του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 261/2004. Επιπροσθέτως, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η επιβίβαση στην εν λόγω πτήση δεν επιτράπηκε στους ενάγοντες όχι λόγω υποτιθέμενης μη τηρήσεως των όρων αυτών, αλλά λόγω ακυρώσεως της κρατήσεώς τους εξαιτίας της καθυστερήσεως της προηγούμενης πτήσεως μεταξύ La Coruña και Μαδρίτης.
- 21 Ανεξαρτήτως των συνεπειών που ενδεχομένως είχε το γεγονός ότι, λόγω της καθυστέρησης αυτής, οι ενάγοντες της κύριας δίκης έφθασαν στον τελικό προορισμό τους (Άγιος Δομήνικος) με 27 ώρες καθυστέρηση σε σχέση με την προβλεπόμενη, κατά την κράτηση του ταξιδιού, ώρα αφίξεως, παρατηρείται ότι, όσον αφορά τις αιτίες που οδήγησαν τον αερομεταφορέα να αρνηθεί την επιβίβαση σε επιβάτη ο οποίος είχε κράτηση και εμφανίσθηκε κανονικά προς επιβίβαση, το γράμμα του άρθρου 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004 δεν συνδέει την εν λόγω άρνηση με μια κατάσταση «υπεράριθμων κρατήσεων» στην οικεία πτήση, την οποία δημιούργησε ο εν λόγω αερομεταφορέας για λόγους οικονομικούς.
- 22 Όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η εν λόγω διάταξη και του σκοπούς που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος, τόσο από τις αιτιολογικές σκέψεις 3, 4, 9 και 10 του κανονισμού 261/2004, όσο και από τις προπαρασκευαστικές αυτού εργασίες και, ειδικότερα, από την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής συνδρομής σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ακύρωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης που υποβλήθηκε από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 21 Δεκεμβρίου 2001 [COM(2001) 784 τελικό], προκύπτει ότι, με τη θέσπιση του κανονισμού, ο νομοθέτης της Ένωσης επεδίωξε τη μείωση του αριθμού των επιβατών στους οποίους δεν επιτρέπεται η επιβίβαση παρά τη θέλησή τους, που ήταν τότε ιδιαίτερα υψηλός, με την κάλυψη των κενών του κανονισμού 295/91, ο οποίος περιοριζόταν στη θέσπιση, με το άρθρο 1, των ελάχιστων κοινών κανόνων που εφαρμόζονται στους επιβάτες σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης σε τακτική πτήση με υπεράριθμες κρατήσεις.
- 23 Στο πλαίσιο αυτό, ο νομοθέτης της Ένωσης, με το άρθρο 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004, κατήργησε από τον ορισμό της «αρνήσεως επιβίβασεως» κάθε αναφορά στην αιτία για την οποία ο μεταφορέας αρνείται να μεταφέρει κάποιον επιβάτη.
- 24 Με τον τρόπο αυτό, ο νομοθέτης της Ένωσης διέυρνε το περιεχόμενο του εν λόγω ορισμού πέραν της περιπτώσεως της αρνήσεως επιβίβασεως λόγω υπεράριθμων κρατήσεων και μόνον την οποία προέβλεπε στο παρελθόν το άρθρο 1 του κανονισμού 295/91 και του προσέδωσε ευρύτερη σημασία καλύπτοντας όλες τις περιπτώσεις στις οποίες ο αερομεταφορέας αρνείται να μεταφέρει κάποιον επιβάτη.
- 25 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τη διαπίστωση ότι ο περιορισμός του περιεχομένου της εννοίας της «αρνήσεως επιβίβασεως» σε μόνες τις περιπτώσεις υπεράριθμων κρατήσεων θα είχε ως αποτέλεσμα τον σημαντικό περιορισμό, στην πράξη, της παρεχομένης στους επιβάτες δυνάμει του κανονισμού 261/2004 προστασίας και, ως εκ τούτου, θα αντέβαινε προς τον σκοπό του κανονισμού αυτού ο οποίος, κατά τα οριζόμενα στην αιτιολογική σκέψη 1, συνίσταται στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των επιβατών, γεγονός που δικαιολογεί τη διασταλτική ερμηνεία των παρεχόμενων σε αυτούς δικαιωμάτων (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-344/04, IATA και ELFAA, Συλλογή 2006, σ. I-403, σκέψη 69, καθώς και της 22ας Δεκεμβρίου 2008, C-549/07, Wallentin-Hermann, Συλλογή 2008, σ. I-11061, σκέψη 18).
- 26 Κατά συνέπεια, αν γινόταν δεκτό ότι η έννοια της «αρνήσεως επιβίβασεως» καλύπτει μόνον τις περιπτώσεις υπεράριθμων κρατήσεων, τούτο θα είχε ως συνέπεια οι επιβάτες που βρίσκονται σε κατάσταση όπως αυτή των εναγόντων της κύριας δίκης να στερούνται από κάθε προστασία, καθόσον δεν θα μπορούν να επικαλεστούν το άρθρο 4 του κανονισμού 261/2004 το οποίο, στην παράγραφο 3,

παραπέμπει στις διατάξεις του οικείου κανονισμού που αναφέρονται στα δικαιώματα αποζημίωσης, επιστροφής χρημάτων ή μεταφοράς με άλλη πτήση, καθώς και παροχής φροντίδας, όπως αυτά προβλέπονται από τα άρθρα 7 έως 9 του ίδιου κανονισμού.

- 27 Κατόπιν των προεκτεθέντων, άρνηση μεταφοράς την οποία προβάλλει αερομεταφορέας υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης πρέπει, καταρχήν, να περιληφθεί στην κατά το άρθρο 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004 έννοια της «αρνήσεως επιβίβασης».
- 28 Εντούτοις, πρέπει να διασφαλιστεί ότι, όπως προβλέπει η εν λόγω διάταξη, η άρνηση αυτή δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ευλόγως για λόγους «όπως λόγοι υγείας, ασφάλειας της πτήσης ή αεροπορικής ασφάλειας, ή έλλειψης επαρκών ταξιδιωτικών εγγράφων».
- 29 Συναφώς, επισημαίνεται ότι ο νομοθέτης της Ένωσης, κάνοντας χρήση του επιρρήματος «όπως», θέλησε να παράσχει έναν ενδεικτικό κατάλογο περιπτώσεων στις οποίες η άρνηση επιβίβασης μπορεί να θεωρηθεί ευλόγως δικαιολογημένη.
- 30 Ωστόσο, από τη διατύπωση αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι άρνηση επιβίβασης για λόγους αναγόμενους στην εσωτερική λειτουργία της επιχειρήσεως αεροπορικής μεταφοράς, όπως οι επίμαχοι στο πλαίσιο της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθεί ευλόγως δικαιολογημένη.
- 31 Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στο γεγονός ότι, στο πλαίσιο ενιαίας συμβάσεως μεταφοράς περιλαμβάνουσας πλείονες διαδοχικές κρατήσεις για αμέσως διαδοχικές πτήσεις για τις οποίες ο έλεγχος εισιτηρίων πραγματοποιείται ταυτόχρονα, η πρώτη από τις πτήσεις αυτές παρουσίασε καθυστέρηση για την οποία ευθυνόταν ο αερομεταφορέας, ότι ο αερομεταφορέας εσφαλμένως εκτίμησε ότι οι εν λόγω επιβάτες δεν θα φθάσουν εγκαίρως για επιβίβαση στη δεύτερη πτήση και ότι, συνακόλουθα, αυτός επέτρεψε σε άλλους επιβάτες να καταλάβουν, στη δεύτερη αυτή πτήση, τις θέσεις που προορίζονταν για τους επιβάτες στους οποίους δεν επιτράπηκε η επιβίβαση.
- 32 Ο λόγος αυτός, όμως, δεν μπορεί να συγκριθεί με εκείνους που ρητώς προβλέπει το άρθρο 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004, δεδομένου ότι ο επιβάτης στον οποίο δεν επιτράπηκε η επιβίβαση ουδόλως ευθύνεται για τον λόγο αυτό.
- 33 Εξάλλου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο αερομεταφορέας μπορεί να διευρύνει ουσιωδώς τις περιπτώσεις στις οποίες αυτός δικαιούται να αρνηθεί δικαιολογημένα σε κάποιον επιβάτη την επιβίβαση. Τούτο θα είχε, κατ' ανάγκη, ως συνέπεια να στερήσει έναν τέτοιο επιβάτη από κάθε προστασία, γεγονός που θα αντέβαινε στον σκοπό του κανονισμού 261/2004 ο οποίος συνίσταται στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των επιβατών διά της διασταλτικής ερμηνείας των παρεχόμενων σε αυτούς δικαιωμάτων.
- 34 Επιπροσθέτως, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, το γεγονός αυτό θα είχε ως συνέπεια οι οικείοι επιβάτες να υποστούν τη σοβαρή ταλαιπωρία και αναστάτωση που είναι συμφυής με την άρνηση επιβίβασης, μολονότι η άρνηση αυτή οφείλεται, εν πάση περιπτώσει, αποκλειστικώς στον μεταφορέα ο οποίος είτε ευθύνεται για την καθυστέρηση της πρώτης πτήσεως που εκτελείται από τον ίδιο είτε κακώς εκτίμησε ότι οι οικείοι επιβάτες δεν θα προσέρχονταν εγκαίρως για επιβίβαση στην επόμενη πτήση, είτε ακόμη προέβη στην πώληση εισιτηρίων για διαδοχικές πτήσεις για τις οποίες ο χρόνος που είχαν στη διάθεσή τους οι επιβάτες προκειμένου να επιβιβαστούν στην επόμενη πτήση ήταν ανεπαρκής.
- 35 Επομένως, άρνηση επιβίβασης όπως αυτή περί της οποίας πρόκειται στο πλαίσιο της κύριας δίκης δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ευλόγως δικαιολογημένη και, συνακόλουθα, πρέπει να θεωρηθεί ως «άρνηση επιβίβασης» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο ι', του εν λόγω κανονισμού.

- 36 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο ι', του κανονισμού 261/2004, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, έχει την έννοια ότι η «άρνηση επιβιβάσεως» περιλαμβάνει την περίπτωση κατά την οποία, στο πλαίσιο ενιαίας συμβάσεως μεταφοράς περιλαμβάνουσας πλείονες διαδοχικές κρατήσεις για αμέσως διαδοχικές πτήσεις για τις οποίες ο έλεγχος εισιτηρίων πραγματοποιείται ταυτόχρονα, ο αερομεταφορέας αρνείται την επιβίβαση σε ορισμένους επιβάτες με την αιτιολογία ότι η κατά την κράτησή τους πρώτη πτήση παρουσιάζει καθυστέρηση για την οποία ευθύνεται ο αερομεταφορέας και αυτός εκτιμά εσφαλμένως ότι οι εν λόγω επιβάτες δεν θα φθάσουν εγκαίρως για επιβίβαση στη δεύτερη πτήση.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 37 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 2, στοιχείο ι', του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 295/91, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 261/2004, έχει την έννοια ότι η «άρνηση επιβιβάσεως» περιλαμβάνει την περίπτωση κατά την οποία, στο πλαίσιο ενιαίας συμβάσεως μεταφοράς περιλαμβάνουσας πλείονες διαδοχικές κρατήσεις για αμέσως διαδοχικές πτήσεις για τις οποίες ο έλεγχος εισιτηρίων πραγματοποιείται ταυτόχρονα, ο αερομεταφορέας αρνείται την επιβίβαση σε ορισμένους επιβάτες με την αιτιολογία ότι η κατά την κράτησή τους πρώτη πτήση παρουσιάζει καθυστέρηση για την οποία ευθύνεται ο αερομεταφορέας και αυτός εκτιμά εσφαλμένως ότι οι εν λόγω επιβάτες δεν θα φθάσουν εγκαίρως για επιβίβαση στη δεύτερη πτήση.

(υπογραφές)